

Sedan tvist uppkommit om lön till ett antal arbetstagare har en arbetsgivare och ett fackförbund träffat ett avtal som bl.a. innebar att arbetsgivaren skulle betala visst belopp till arbetstagarna. Tvist har uppkommit om vad som omfattades av avtalet. Arbetsgivaren, som vid förhandlingarna biträtts av en förhandlare från sin arbetsgivarorganisation, har vid tolkningen av avtalet tillräknats vad förhandlaren insett om fackförbundets uppfattning om avtalets innebörd. Även fråga bl.a. om bolaget brutit mot kvittningslagen genom att dra av visst belopp från arbetstagarnas slutlön och om betalningsskyldighet enligt 35 § medbestämmandelagen uppkommit.

ARBETSDOMSTOLEN

DOM
2013-11-06
Stockholm

Dom nr 79/13
Mål nr A 169/12,
A 182/12 och A 57/13

KÄRANDE i A 169/12 och A 182/12, GENSVARANDE i A 169/12 och SVARANDE i A 57/13

Kylinstallation RÅP AB, 556557-0651, Terrängvägen 99, 129 47 Stockholm
Ombud: advokaten Henrik Jacobsson, Advokatfirma W & Ö HB, Box 7387, 103 91 Stockholm

GENSVARANDE i A 169/12 och SVARANDE i A 57/13

Sjöfartens Arbetsgivareförbund (för ej talan), Box 404, 401 26 Göteborg

SVARANDE i A 169/12 och A 182/12, GENKÄRANDE i A 169/12 och KÄRANDE i A 57/13

Facket för Service och Kommunikation (SEKO), Box 1105, 111 81 Stockholm

Ombud: förbundsjuristen Annett Olofsson, LO-TCO Rättsskydd AB, Box 1155, 111 81 Stockholm

SAKEN

lönefordran m.m.

Bakgrund

Rederi AB Wermdö (bolaget) bedrev tidigare bunkers fart i Stockholms hamn. Bolaget är medlem i Sjöfartens Arbetsgivareförbund och är därigenom bundet av det s.k. Storsjöavtalet. Bolaget har under tvisten bytt namn till Kylinstallation RÅP AB.

SEKO påkallade i maj 2012 förhandling om felaktigt betalda löner, vissa tillägg och andra ersättningar för medlemmarna D.H., F.S., G.S. och P.B. Den 19 juni 2012 hölls central förhandling mellan Sjöfartens Arbetsgivareförbund och bolaget å ena sidan och SEKO å andra sidan. Bolaget och SEKO träffade i anslutning härtill en överenskommelse som framgår av protokollet daterat den 21 juni 2012. I protokollet anges bl.a. följande.

§ 3

Efter enskilda och gemensamma överläggningar har parterna överenskommit följande vad gäller tvisten kring felaktiga uppsägningar och de lönekrav som härrör sig för perioden 3 oktober 2011 t.o.m. 30 juni 2012.

Som en allt-för-ett-lösning för ovanstående tvister utbetalar rederiet en lönebruttosumma om 360 000 kronor att fördelas mellan de anställda efter SEKOs direktiv.

§ 4

Denna uppgörelse reglerar de lokala och centrala tvisteförhandlingar som påkallats till dags dato.

Överenskommelsen har givit upphov till ett flertal tvistefrågor mellan parterna.

Lönetvisten (mål A 169/12)

Parterna är oense om de 360 000 kronorna omfattade arbetstagarnas lön och rörliga tillägg för juni 2012. SEKO har gjort gällande att bolaget brutit mot kollektivavtalet genom att inte betala lön och tillägg avseende juni månad. Efter att SEKO påkallat förhandling i frågan har bolaget väckt talan och yrkat att Arbetsdomstolen ska fastställa att bolaget inte är skyldigt att betala de belopp som SEKO krävt. SEKO har genstämningsvis yrkat att bolaget ska betala de aktuella beloppen samt allmänt skadestånd för brott mot kollektivavtalet.

Förskottstvisten (mål 182/12)

Under våren 2012 gjorde bolaget extra betalningar till de fyra arbetstagarna om 62 177,60 kr. På augusti månads lönespecifikationer gjorde bolaget en notering att arbetstagarna hade en skuld till bolaget motsvarande det belopp som betalats under våren 2012. Parterna är oense om bolaget har ett krav på arbetstagarna motsvarande detta belopp. Bolaget menar att beloppet utgjorde förskottsbetalning som rätteligen skulle dras av från de 360 000 kronorna. SEKO menar att överenskommelsen innebar att de 360 000 kronorna skulle betalas utöver de extra betalningarna som gjordes våren 2012 och att bolaget därför inte har rätt till motsvarande belopp. Bolaget har väckt talan för att få fastslaget att inte det är skyldigt att betala de extra betalningarna till de fyra arbetstagarna. SEKO har i första hand yrkat att talan ska avvisas eftersom förhandlingskravet enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen inte är uppfyllt och, i andra hand, att talan ska ogillas.

Kvittningstvisten (mål A 57/13)

När bolaget i november och december 2012 betalade slutlön till arbetstagarna gjorde bolaget avdrag som motsvarade de extra betalningarna. Bolaget gjorde även avdrag från P.B:s slutlön för olovlig frånvaro om 89,7 timmar. SEKO har gjort gällande att bolaget inte haft rätt att göra avdragen och att avdragen inneburit att bolaget brutit mot lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt (kvittningslagen) och de kollektivavtal som bolaget varit bundet av. SEKO har vidare gjort gällande att betalningsskyldighet enligt 35 § medbestämmandelagen har inträtt. Bolaget har bestritt SEKO:s talan.

Parterna är slutligen oense om innebörden av en överenskommelse mellan bolaget och F.S. i fråga om vissa av kraven som är föremål för tvist.

Yrkanden

Såväl bolaget som SEKO har väckt talan och framställt följande yrkanden.

Lönetvisten (A 169/12)

Bolaget har yrkat att Arbetsdomstolen ska fastställa att bolaget inte är skyldigt att till

1. D.H. betala 27 986 kr,
2. F.S. betala 29 729 kr,
3. G.S. betala 28 504 kr, och
4. P.B. betala 26 428 kr.

SEKO har bestritt bolagets fastställelseyrkanden.

SEKO har i ansökan om genstämning yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta bolaget att till

1. D.H. betala

- lön för juni 2012 med 25 028 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 juni 2012 till dess betalning sker,
- rörligt tillägg för juni 2012 med 2 958 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 juli 2012 till dess betalning sker, och
- allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott med 30 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (11 november 2012) till dess betalning sker.

2. F.S. betala

- lön för juni 2012 med 25 080 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 juni 2012 till dess betalning sker,
- rörligt tillägg för juni 2012 med 4 649 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 juli 2012 till dess betalning sker, och
- allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott med 30 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (11 november 2012) till dess betalning sker.

3. G.S. betala

- lön för juni 2012 med 25 123 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 juni 2012 till dess betalning sker,
- rörligt tillägg för juni 2012 med 3 381 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 juli 2012 till dess betalning sker, och
- allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott med 30 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (11 november 2012) till dess betalning sker.

4. P.B. betala

- lön för juni 2012 med 24 949 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 juni 2012 till dess betalning sker,
- rörligt tillägg för juni 2012 med 1 479 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 juli 2012 till dess betalning sker, och

– allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott med 30 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (11 november 2012) till dess betalning sker.

5. SEKO betala allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott med 300 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (11 november 2012) till dess betalning sker.

Bolaget har bestritt SEKO:s yrkanden. Angivna lönebelopp och tillägg samt sättet att beräkna ränta har vitsordats. Bolaget har avseende det allmänna skadeståndet vitsordat 10 000 kr till envar av arbetstagarna och 100 000 kr till SEKO som skäligt i och för sig.

Förskottsvisten (A 182/12)

Bolaget har yrkat att Arbetsdomstolen ska fastställa att bolaget inte är skyldigt att till

1. D.H. betala 15 443,47 kr,
2. F.S. betala 26 690,60 kr,
3. G.S. betala 7 346,03 kr, och
4. P.B. betala 12 697,50 kr.

SEKO har i första hand yrkat att Arbetsdomstolen ska avvisa bolagets talan och i andra hand bestritt käromålet. Angivna belopp har vitsordats.

Bolaget har bestritt avvisningsyrkandet.

Kvittningsvisten (A 57/13)

SEKO har yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta bolaget att till

1. D.H. betala

- resterande lön för november 2012 med 15 443 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 23 november 2012 till dess betalning sker,
- allmänt skadestånd för brott mot kvittningslagen med 20 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (24 april 2013) till dess betalning sker, och
- allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott med 20 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (24 april 2013) till dess betalning sker.

2. F.S. betala

- resterande lön för november 2012 med 26 691 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 23 november 2012 till dess betalning sker,
- allmänt skadestånd för brott mot kvittningslagen med 30 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (24 april 2013) till dess betalning sker, och
- allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott med 30 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (24 april 2013) till dess betalning sker.

3. G.S. betala

- resterande lön för november 2012 med 7 346 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 23 november 2012 till dess betalning sker,
- allmänt skadestånd för brott mot kvittningslagen med 10 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (24 april 2013) till dess betalning sker, och
- allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott med 20 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (24 april 2013) till dess betalning sker.

4. P.B. betala

- kostersättning för oktober 2012 med 2 159 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 21 december 2012 till dess betalning sker,
- ombordtillägg för oktober 2012 med 1 729 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 21 december 2012 till dess betalning sker,
- lön, kostersättning och ombordtillägg för tiden 1–14 november 2012 med 13 415 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 21 december 2012 till dess betalning sker,
- allmänt skadestånd för brott mot kvittningslagen med 20 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (24 april 2013) till dess betalning sker, och
- allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott med 20 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (24 april 2013) till dess betalning sker.

5. SEKO betala allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott med 200 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning (24 april 2013) till dess betalning sker.

Bolaget har bestritt käromålet. Angivna lönebelopp har vitsordats i och för sig. Bolaget har avseende det allmänna skadeståndet till arbetstagarna vitsordat som skäligt i och för sig ett belopp om 5 000 kr avseende brott mot kvittningslagen och 10 000 kr avseende kollektivavtalsbrott. Bolaget har även vitsordat allmänt skadestånd till SEKO om 100 000 kr som skäligt i och för sig.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Till stöd för sin talan har parterna i huvudsak framfört följande.

SEKO

Bakgrund

De fyra arbetstagarna var tidigare anställda hos bolaget. Mellan bolaget och SEKO uppkom tvist om krav på ersättning med anledning av att bolaget från den 3 oktober 2011 inte tillämpade Storsjöavtalet på ett korrekt sätt. Bolaget betalade inte en rad ersättningar som arbetstagarna hade rätt till såsom övertidsersättning, pumpmanstillägg, traktamente och semesterförmåner. Bolaget

betalade även månadslön enligt en felaktig tariff och det rörliga tillägget som var framräknat av bolagets företrädare H.A. var lägre än det rörliga tillägg som skulle ha utgått enligt Storsjöavtalet.

Lokal tvisteförhandling hölls mellan parterna den 25 maj 2012. Av protokollet framgår att SEKO framställde krav på lön enligt Storsjöavtalets lönebilaga för pumpmän, särskilda tillägg, traktamente och övertidsersättning. Det sammanlagda kravet från och med oktober 2011 till april 2012 avseende sex arbetstagare uppgick till cirka 700 000 kr. Därutöver tvistade parterna även om rätten till betald semester och fartygsmekanikertillägg. Det krav om 700 000 kr som framställdes avsåg skillnaden mellan de ersättningar som rätteligen skulle utgå enligt Storsjöavtalet och de felaktiga ersättningar som bolaget betalat till arbetstagarna.

I juni hölls central förhandling mellan SEKO å ena sidan och bolaget och Sjöfartens Arbetsgivareförbund å andra sidan. Vid förhandlingen träffade bolaget och SEKO dels ett kompletterande kollektivavtal till Storsjöavtalet som skulle börja gälla den 1 juli 2012, dels en överenskommelse om att bolaget skulle betala 360 000 kr att enligt SEKO:s direktiv fördelas mellan de sex arbetstagare som då omfattades av tvisten. I § 4 anges att uppgörelsen reglera de lokala och centrala tvisteförhandlingar som tidigare hållits.

Omfattade överenskommelsen även juni månads lön och rörliga tillägg?

Överenskommelsen den 21 juni 2012 omfattade inte lön och rörliga tillägg enligt bolagets felaktiga tillämpning som tjänades in under juni 2012. Arbetstagarna har därför rätt till lön och rörligt tillägg för juni 2012. Bolaget har inte betalat dessa belopp till arbetstagarna och har därigenom brutit mot kollektivavtalet. Bolaget ska därför betala allmänt skadestånd till arbetstagarna och till SEKO.

Vid den lokala tvisteförhandlingen den 25 maj 2012 hade krav fram till april 2012 framställts. Parterna ville dock göra rent bord inför att det nya kollektivavtalet skulle träda i kraft den 1 juli 2012. Efter den lokala tvisteförhandlingen hade bolaget betalat felaktig lön för maj månad. Juni månad var långt framskriden vilket troligen innebar att lönespecifikationer redan hade upprättats och att betalningsuppdrag redan hade skickats till banken. Parterna utgick från att bolaget skulle fortsätta sin felaktiga tillämpning av Storsjöavtalet även under juni månad 2012. Med de överenskomna 360 000 kronorna reglerade parterna skillnaden mellan den lön som skulle utgå enligt Storsjöavtalet och den felaktiga lön som bolaget betalat från den 3 oktober 2011 till och med den 30 juni 2012. Överenskommelsen innebar således att bolaget skulle betala 360 000 kr *utöver* den felaktiga lön som bolaget skulle komma att betala för juni 2012.

Ska bolaget fastställelseyrkande i förskottstvisten avvisas?

Bolaget gjorde under våren 2012 extra betalningar till de fyra arbetstagarna med sammanlagt 62 177,60 kr. Bolaget har väckt talan och yrkat att Arbetsdomstolen ska fastställa att bolaget inte är betalningsskyldigt avseende belopp motsvarande de extra betalningarna.

Bolagets talan ska i denna del avvisas eftersom förhandlingskravet i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen inte är uppfyllt.

Med anledning av att bolaget förde upp felaktiga noteringar om skuld till bolaget på augusti månads lönespecifikationer påkallade SEKO förhandling. Förhandlingen avslutades i september 2012. Bolaget representerades av Henrik Jacobsson och SEKO av M.E. Av protokollet framgår att förhandlingen avsåg notering om skuld till bolaget i augusti månads lönespecifikation. Efter att förhandlingen avslutats väckte bolaget talan och yrkade att domstolen skulle fastställa att bolaget inte var betalningsskyldigt till de berörda arbetstagarna. Tvisteförhandlingen avsåg emellertid felaktiga noteringar om en skuld på lönespecifikationerna och SEKO framställde inte något betalningskrav. Förhandling har således inte ägt rum i tvistefrågan och bolagets talan ska därför avvisas.

Omfattade överenskommelsen även de extra betalningar som bolaget gjorde under våren 2012?

Vid den centrala förhandlingen i juni 2012 var parterna överens om att de extra betalningarna som betalats under våren inte skulle påverka det överenskomna beloppet om 360 000 kr. De extra betalningarna skulle således inte dras av från de 360 000 kronorna.

Några dagar efter att överenskommelsen träffats betalade bolaget de 360 000 kronorna. Att bolaget betalade hela det överenskomna beloppet utan att göra avdrag för de extra betalningarna tyder på att dessa omfattades av överenskommelsen. Bolaget angav inte någon skuld på arbetstagarnas lönespecifikationer för juli månad. Däremot gjorde bolaget felaktigt noteringar på respektive arbetstagares lönespecifikation för augusti månad 2012 att det förelåg en skuld till bolaget. På lönespecifikationen angav bolaget ”förskott intjänat vederlag och sem ers 111001-111231” för samtliga arbetstagare. På G.S. och F.S:s lönespecifikationer angavs ytterligare ett avdrag avseende ”a-konto differens gammal och nytt avtal 111001-111231”.

Bolaget bedriver inte längre någon verksamhet och i slutet av år 2012 upphörde arbetstagarnas anställningar hos bolaget. I samband med att slutlön betalades till de fyra arbetstagarna gjorde bolaget ett löneavdrag som motsvarade den påstådda skulden avseende extra betalningen under våren 2012. Arbetstagarna har haft rätt till slutlön utan detta avdrag. Genom att betala för lite lön har bolaget gjort sig skyldigt till brott mot Storsjöavtalet samt den avtalade komplettering till Storsjöavtalet som gällde från och med den 1 juli 2012. Bolaget ska därför förpliktas att betala allmänt skadestånd till arbetstagarna och SEKO för brott mot kollektivavtalet.

Med anledning av löneavdragen påkallade SEKO förhandling. Central förhandling hölls i januari 2013. Bolaget har inte inom tio dagar från att förhandlingen avslutades väckt talan avseende de av SEKO framställda betalningskraven. Rättsverkan har därför inträtt enligt 35 § medbestämmandelagen. De krav som SEKO framställde motsvarar yrkandena om lön och ersättning som nu framställs i kvittningstvisten.

Har bolaget haft rätt att göra löneavdrag för olovlig frånvaro från P.B:s slutlön?

Från P.B:s slutlön gjorde bolaget därutöver ett löneavdrag avseende påstådd olovlig frånvaro i 89,7 timmar under perioden den 1 juli–14 november 2012. P.B. har inte varit olovligen frånvarande från arbetet. P.B. har under sin anställningstid haft ett schema som innebar att han arbetade 14 dagar och därefter var ledig i 14 dagar. Enligt tjänstgöringsschemat skulle han arbeta fram till den 7 november 2012 och därefter vara ledig den 8–14 november 2012. I månadsskiftet oktober/november uppgav H.A. att han ville förlägga ordinarie arbetstid för P.B. den 8–14 november 2012 trots att P.B. enligt schemat var ledig de dagarna. P.B. upprättade då en specifikation över hur han arbetat från och med den 1 juli 2012 till och med den 15 november 2012 och angav bl.a. följande. ”Jag har alltså jobbat 0,8 dagar för lite under 4,5 månader. Detta täcks emellertid upp av de 15 övertidstimmar jag har tillgodo. Och jag slutar 15 nov utan att vara skyldig rederiet något. Därmed fortlöper alltså perioderna som de gjort och jag går av den 7 november.”

Överenskommelsen mellan bolaget och F.S.

Bolaget har påstått att det träffat en överenskommelse med F.S. angående de frågor som är uppe till prövning i Arbetsdomstolen och att tvisten således är löst beträffande honom. Det bestrids att F.S. ingått någon sådan överenskommelse.

Har bolaget brutit mot kvittningslagen?

Genom att kvitta den påstådda skulden mot arbetstagarnas slutlön har bolaget brutit mot kvittningslagen och ska därför betala allmänt skadestånd. Bolaget har inte ens påstått att arbetstagarna har medgett kvittning.

Bolaget

Bakgrund

Bolaget var tidigare bundet av Europaavtalet. Det avtalet upphörde att gälla den 1 oktober 2011. Därefter har bolaget varit bundet av Storsjöavtalet, vilket medförde att arbetstagarna fick lägre ersättning för sitt arbete. Bolaget och SEKO var emellertid oense om hur löner och andra ersättningar skulle beräknas enligt Storsjöavtalet. Det hölls därför förhandlingar mellan parterna och bolaget betalade under våren 2012 förskott till arbetstagarna (extra betalningarna).

Den 19 juni 2012 hölls en förhandling mellan bolaget och Sjöfartens Arbetsgivareförbund å ena sidan och SEKO å andra sidan. Vid förhandlingen deltog H.A. från bolaget, L.A. och F.H. från arbetsgivarorganisationen samt M.E. och C.S. från SEKO. H.A. deltog parallellt även i förhandlingar med Sjöbefälsförbundet som pågick i ett annat rum, varför han inte var närvarande under hela förhandlingen.

Förhandlingarna fördes i praktiken mellan företrädarna för Sjöfartens Arbetsgivareförbund och SEKO. Dessa kom fram till ett förslag till lösning som presenterades för H.A. H.A. uppfattade att överenskommelsen avsåg en ett-för-allt-lösning om 360 000 kr och att detta belopp inkluderade lön och tillägg intjänade under juni månad. Bolaget har inte avstått från att räkna av de förskott som betalades under våren 2012. H.A. uppfattade således att det redan betalda förskottet skulle dras från de 360 000 kronorna.

H.A. ansåg att beloppet om 360 000 kr var allt för högt. Han bad därför att få tänka över förslaget. Han funderade i två dagar och återkom därefter till SEKO den 21 juni 2012 och angav att bolaget accepterade överenskommelsen. Han skrev samma dag under protokollet. Beloppet om 360 000 kr skulle fördelas i enlighet med SEKO:s direktiv. Först efter midsommarhelgen, den 26 juni 2012, fick bolaget besked från SEKO om hur pengarna skulle fördelas mellan arbetstagarna. Bolaget hade därför inte kunnat betala lönen den 25 juni 2012 som var ordinarie löneutbetalningsdag och arbetstagarna var upprörda. Bolaget, genom H.A., valde därför att betala hela den överenskomna summan om 360 000 kr och att reglera eventuella avdrag vid ett senare tillfälle. Det var anledningen till att bolaget inte redan i juni månad gjorde avdrag för de förskott som betalats under våren 2012. H.A. förde därefter upp förskotten som en skuld på arbetstagarnas lönespecifikationer i augusti månad för att det inte skulle vara några tveksamheter i fråga om att de förskottsbelopp som betalats till respektive arbetstagare under våren 2012 skulle betalas tillbaka till bolaget.

Omfattade överenskommelsen även juni månads lön och rörliga tillägg?

Överenskommelsen i juni 2012 innebar att bolaget skulle betala 360 000 kr till arbetstagarna att fördelas enligt SEKO:s direktiv. Överenskommelsen omfattade alla lönekrav till och med juni 2012 och avsåg således även juni månads lön och tillägg. Eftersom bolaget har fullgjort sin skyldighet att betala lön och tillägg så föreligger inte något brott mot kollektivavtalet.

Ska bolagets fastställelseyrkande i förskottsvisten avvisas?

SEKO påkallade förhandling som genomfördes den 4 september 2012. Av protokollet framgår att SEKO anförde att det inte förelåg någon skuld och krävde att bolaget omgående skulle justera de felaktiga noteringarna om skuld för respektive arbetstagare. Bolaget väckte därefter talan och yrkade att domstolen skulle fastställa att bolaget inte var betalningsskyldigt för de belopp som skuldnoteeringarna avsåg. Det föreligger således identitet mellan vad som behandlades under förhandlingen och den talan som senare väcktes av bolaget. Bolaget har därmed fullgjort sin förhandlingsskyldighet och det föreligger ingen grund för att avvisa talan.

Omfattade överenskommelsen även de extra betalningar som bolaget gjorde under våren 2012?

Under våren 2012 gjorde bolaget förskottsbetalningar av lön till arbetstagarerna i avvaktan på en lösning av lönetvisten. Parterna träffade därefter överenskommelsen i juni 2012. De förskottsvisa betalningarna av lön ingår i det överenskomna beloppet. Arbetstagarerna hade därför en skuld till bolaget motsvarande de förskottsvis utbetalade beloppen. Det ska därför fastställas att bolaget inte är skyldigt att betala angivna belopp till arbetstagarerna.

Arbetstagarerna är därmed inte berättigade till de av SEKO yrkade beloppen och bolaget har inte brutit mot kollektivavtalet. Rättsverkan enligt 35 § medbestämmandelagen har inte inträtt eftersom bolaget redan i förskottstvisten (A 182/12) väckt en fastställelse talan om att bolaget inte är betalningsskyldigt avseende de yrkade beloppen.

Att något avdrag för de extra betalningarna inte gjordes när de 360 000 kronorna betalades i juni berodde på att H.A. kom i tidsnöd när utbetalningen skulle göras. I juli var han föräldraledig och en släkting till honom gjorde löneutbetalningarna. Det var ett förbiseende att någon skuld inte noterades på juli månads lönespecifikationerna.

Har bolaget haft rätt att göra löneavdrag för olovlig frånvaro från P.B:s slutlön?

Bolaget har gjort avdrag på P.B:s slutlön med 89,7 timmar eftersom han varit olovligen frånvarande från arbetet.

Det stämmer inte att P.B. arbetat det antal timmar som kollektivavtalet föreskrev. Bolaget begärde att P.B. skulle arbeta den 8–14 november 2012 vilket P.B. inte gjorde. P.B. var således olovligen frånvarande och med anledning därav gjordes ett avdrag på hans slutlön.

Någon betalningsskyldighet enligt 35 § medbestämmandelagen har inte uppkommit.

Överenskommelsen mellan bolaget och F.S.

Bolaget och F.S. ingick den 14 november 2012 en överenskommelse som innebar bl.a. att han skulle erhålla ett avgångsvederlag om en månadslön. I avtalet anges bl.a. följande. ”I och med denna utbetalning är F:s alla fordringar klart och slutligt reglerade. Tvister mellan parterna, som ska avgöras i arbetsdomstolen, kvarstår och ingår ej i denna uppgörelse”. Med detta avsågs de två tvister som då pågick i Arbetsdomstolen, dvs. lönetvisten (mål A 169/12) och förskottstvisten (A 182/12). Vid tidpunkten för avtalets ingående hade SEKO inte väckt talan i kvittningstvisten (mål A 57/13). Det innebär att de yrkanden som framstälts i detta mål redan reglerats genom den överenskommelse som gjorts mellan F.S. och bolaget.

Har bolaget brutit mot kvittningslagen?

Arbetstagarna inte varit berättigade till de belopp som bolaget dragit av från arbetstagarnas slutlön eftersom det rörde sig om ett förskottsbelopp som bolaget haft rätt att återkräva. Bolaget därför inte brutit mot kvittningslagen.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. På bolagets begäran har hållits vittnesförhör med bolagets dåvarande företrädare H.A. På SEKO:s begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med arbetstagarna P.B. och F.S. samt vittnesförhör med ombudsmännen hos SEKO M.E. och C.S. och med förhandlaren F.H. hos Sjöfartens Arbetsgivareförbund. Parterna har åberopat viss skriftlig bevisning.

Domskäl

Omfattade överenskommelsen även juni månads lön och rörliga tillägg?

SEKO har gjort gällande att den överenskommelse som träffades i juni 2012 avsåg skillnaden mellan den lön som skulle utgå enligt Storsjöavtalet och den felaktiga lön som bolaget betalat från och med den 3 oktober 2011 till och med den 30 juni 2012. Enligt SEKO omfattade överenskommelsen inte lön och rörliga tillägg som bolaget skulle ha betalat för juni månad 2012 om bolaget fortsatt sin felaktiga avtalstillämpning. Bolaget har anfört att överenskommelsen reglerade samtliga ersättningar under den aktuella tiden och att arbetstagarnas lön och rörliga tillägg för juni månad därmed omfattades av överenskommelsen.

Av utredningen har framkommit att förhandlingen i juni genomfördes utan att parterna kunde komma överens men att H.A., som företräder bolaget, några dagar senare godkände och skrev under överenskommelsen. I fråga om vad diskuterades vid förhandlingen har M.E., C.S. och F.H. samstämmigt uppgett att överenskommelsen om 360 000 kr inte omfattade juni månads lön och rörliga tillägg eftersom man vid förhandlingstillfället utgick från att bolaget skulle fortsätta sin felaktiga tillämpning av Storsjöavtalet även under juni månad.

H.A. har berättat följande. Förhandlingen med SEKO fördes i praktiken mellan M.E. och C.S. från SEKO samt F.H. från Sjöfartens Arbetsgivareförbund. Han själv förhandlade med Sjöbefälsförbundet i ett annat rum. Efter lunch fick han bl.a. del av ett förslag till överenskommelse som innebar att bolaget skulle betala 360 000 kr. Han uppfattade att alla ersättningar fram till och med 30 juni 2012 omfattades av uppgörelsen. Han tyckte att 360 000 kr var för dyrt, men accepterade förslaget efter att ha funderat i två dagar.

F.H. har bekräftat H.A:s uppgifter att det fördes parallella förhandlingar med Sjöbefälsförbundet och att H.A. inte var närvarande under hela förhandlingen. C.S. har uppgett att alla personer inte deltog under hela förhandlingen. M.E. har uppgett att H.A. närvarade under förhandlingen.

F.H. har berättat att det var han som skrev texten till överenskommelsen. Han har vidare uppgett att han efter förhandlingen hade telefonkontakt med H.A. och att de diskuterade det föreslagna beloppet men att han inte minns om de även diskuterade frågan om juni månads lön och rörliga tillägg.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Bolaget och SEKO är ense om att ett bindande avtal kommit till stånd genom protokollet den 21 juni 2012.

Protokollets formulering – att parterna träffat en allt-för-ett-lösning avseende lönekrav för perioden den 3 oktober 2011 till och med den 30 juni 2012 – talar enligt Arbetsdomstolens mening närmast för att det var fråga om en fullständig lösning på tvisten och att därmed även juni månads lön och rörliga tillägg omfattades av överenskommelsen. Mot detta talar att överenskommelsen, enligt vad som angavs i § 4, skulle reglera de pågående tvisteförhandlingarna, vilka rörde mellanskillnaden mellan den lön bolaget faktiskt betalade och de belopp som bolaget enligt SEKO skulle betala enligt Storsjöavtalet.

Av de uppgifter som M.E., C.S. och F.H. lämnat är det klarlagt att de tre var av uppfattningen att juni månads lön och rörliga tillägg inte omfattades av överenskommelsen, utan skulle betalas utöver de 360 000 kronorna. Genom förhören i målet finner Arbetsdomstolen utrett att H.A. inte var närvarande under hela förhandlingen och att han inte deltog när frågan om juni månads lön och rörliga tillägg diskuterades. Arbetsdomstolen finner inte anledning att ifrågasätta H.A:s uppgifter att han fick förslaget till överenskommelse presenterat för sig och att han utgick från att överenskommelsen utgjorde en totallösning som även innefattade juni månads lön och rörliga tillägg. Arbetsdomstolen utgår därför från att H.A. inte insåg att juni månads ersättningar enligt SEKO inte ingick i överenskommelsen.

Parterna synes vara överens om att F.H., från bolagets arbetsgivarorganisation, inte var behörig att ingå en för bolaget bindande överenskommelse av aktuellt slag, utan att den skulle godkännas av H.A. för att bli bindande för bolaget. Arbetsdomstolen utgår därför från att F.H:s uppdrag, såvitt avser överenskommelsen, var begränsat till att förhandla de närmare villkoren för och ta emot förslag till överenskommelse. Som framgått ovan var F.H. och SEKO:s företrädare ense om överenskommelsens innebörd i berört avseende. Enligt Arbetsdomstolens mening ska bolaget, vid tolkning av avtalet, tillräknas vad F.H. insett om SEKO:s uppfattning (se NJA 1986 s. 596. Se även justitierådet Håstads särskilda yttrande i NJA 2002 s. 244 och Draft Common Frame of Reference II.–1:105). Arbetsdomstolen finner därför att SEKO:s tolkning av avtalet ska ges företräde.

Arbetsdomstolens ställningstagande innebär att bolagets fastställelseyrkande ska avslås och att bolaget ska förpliktas att betala lön och rörliga tillägg för juni månad till de fyra arbetstagarna. Om beloppen råder inte tvist. Bolaget har genom att inte betala den lön som arbetstagarna varit berättigade till brutit mot kollektivavtalet. Bolaget ska därför åläggas att betala allmänt skadestånd till

såväl arbetstagarna som SEKO. Enligt Arbetsdomstolens mening får SEKO och arbetstagarna anses väl tillgodosedda med de av bolaget vitsordade beloppen.

Ska bolagets fastställelseyrkande i förskottsvisten avvisas?

Bolaget gjorde under våren 2012 extra betalningar till arbetstagarna om totalt 62 177,60 kr. Den överenskomna summan om 360 000 kr betalades i juni. I augusti noterade bolaget på respektive arbetstagares lönespecifikation att det förelåg en skuld till bolaget avseende det belopp som betalats under våren. Med anledning härav påkallade SEKO förhandling. Efter att förhandlingen avslutats har bolaget väckt talan och yrkat att Arbetsdomstolen ska fastställa att bolaget inte är betalningsskyldigt avseende de belopp som betalades under våren 2012.

SEKO har yrkat att bolagets talan ska avvisas på den grunden att talan inte varit föremål för förhandling enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen. SEKO har anfört att den tvisteförhandling som genomfördes i september 2012 enbart avsåg den felaktiga skuldnoteringen på lönespecifikationerna och att SEKO inte framställde något betalningskrav. Bolaget har bestritt avvisningsyrkandet och anfört att det föreligger identitet mellan vad som avhandlades vid förhandlingen och den talan som senare väcktes av bolaget. Bolaget har anfört att SEKO vid förhandlingen krävde att bolaget skulle justera skuldnoteringarna och att bolaget därför väckte talan för att fastställa att det inte förelåg någon betalningsskyldighet för bolaget.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Enligt 4 kap. 7 § första stycket arbetstvistlagen får talan inte tas upp till prövning av Arbetsdomstolen förrän förhandling som kan påkallas enligt medbestämmandelagen eller kollektivavtal har ägt rum rörande tvistefrågan.

Av protokollet från förhandlingen den 4 september 2012 framgår att förhandlingen påkallades av SEKO med anledning av bolagets notering på augusti månads lönespecifikationer att arbetstagarna hade en skuld till bolaget. Vidare framgår att SEKO ansåg att det inte förelåg någon skuld och krävde att bolaget omgående skulle justera de, enligt SEKO, felaktiga skuldnoteringarna.

Visserligen har SEKO inte framställt någon konkret betalningsyrkande vid förhandlingen. Enligt Arbetsdomstolens mening har bolaget emellertid, genom att notera en skuld på lönespecifikationerna, klargjort att det ansåg att det hade ett betalningskrav på arbetstagarna. SEKO har vid förhandlingen krävt att bolaget skulle justera skuldnoteringarna. Det innebär således att SEKO begärt att bolaget skulle dra tillbaka det betalningskrav som riktats gentemot arbetstagarna. Bolaget har uppenbarligen uppfattat att det rört sig om en rättstvist om lön och i enlighet med 35 § medbestämmandelagen väckt talan i domstolen. Arbetsdomstolen kan inte komma till någon annan slutsats än att förhandling ägt rum i just den tvistefråga som bolaget vill få fastställd genom käromålet, nämligen att de fyra arbetstagarna var skyldiga bolaget de belopp som noterats som skulder på lönespecifikationerna. Det föreligger därför inte något hinder mot att ta upp talan till prövning och SEKO:s yrkande om avvisning ska lämnas utan bifall.

Omfattade överenskommelsen även de extra betalningar som bolaget gjorde under våren 2012?

Bolaget har alltså gjort gällande att de extra betalningarna under våren 2012 om 62 177,60 kr utgjorde förskott som skulle avräknas mot den slutligt bestämda ersättningen till arbetstagarna. De extra betalningarna omfattades, enligt bolaget, inte av överenskommelsen i juni 2012 och bolaget har därför rätt att kräva tillbaka dessa belopp. SEKO har anfört att de extra betalningarna omfattades av överenskommelsen på så sätt att de 360 000 kronorna skulle betalas utöver tidigare utgivna belopp och att bolaget har därför inte haft rätt att återkräva beloppen.

I fråga om vad som utspelade sig under förhandlingen har M.E., C.S. och F.H. samstämmt uppgett att H.A. i slutet av förhandlingen, när parterna diskuterade storleken på beloppet i överenskommelsen, tog upp frågan om de extra betalningar som bolaget gjort under våren 2012. De har vidare uppgett att det klargjordes för H.A. att de under våren gjorda betalningarna omfattades av överenskommelsen eftersom dessa redan var medräknade i det belopp om 360 000 kr som SEKO föreslagit och att det därefter inte var några mer diskussioner i den frågan.

H.A. har berättat följande. Bolagets bundenhet av Storsjöavtalet innebar en lönesänkning för arbetstagarna. Intentionen var dock att parterna skulle träffa ett nytt kollektivavtal under 2012 och i avvaktan på det betalade bolaget ett förskott på lön till arbetstagarna. Arbetstagarna accepterade förskottet och det framgick klart av lönespecifikationerna att det var fråga om just ett förskott som sedan skulle komma att betalas tillbaka till bolaget. Han uppfattade att överenskommelsen omfattade allt det som varit tvistigt mellan parterna vid de lokala och centrala förhandlingarna. Eftersom förskottet aldrig diskuterats vid förhandlingarna var han av uppfattningen att det av bolaget utbetalade förskottet skulle räknas av från det överenskomna beloppet.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning

Som Arbetsdomstolen angett ovan talar överenskommelsens ordalydelse – att parterna träffat en allt-för-ett-lösning avseende lönekraven för perioden den 3 oktober 2011 till den 30 juni 2012 – för att utbetalningen av de 360 000 kronorna slutligt skulle reglera tvisten mellan parterna. Lydelsen talar således för att bolaget inte haft rätt att från de 360 000 kronorna avräkna de extra betalningar som gjorts under våren 2012. Att detta var innebörden av överenskommelsen i juni styrks även av vad som förekommit under förhandlingarna. Arbetsdomstolen finner ingen anledning att betvivla de uppgifter som M.E., C.S. och F.H. lämnat. Enligt dem var det H.A. själv som tog upp frågan om extra betalningarna skulle omfattas av överenskommelsen och att det klargjordes för honom att de 360 000 kronorna skulle betalas utöver de redan gjorda extra betalningarna. Av utredningen är det således visat att det vid förhandlingen fanns en gemensam uppfattning om att bolaget inte hade rätt att avräkna de extra betalningarna. Det saknar därför betydelse om betalningarna, när dessa gjordes, avsåg förskott som senare skulle avräknas mot de slutligt bestämda ersättningarna.

Arbetsdomstolens slutsats är alltså att överenskommelsen i juni 2012 innebar att bolaget skulle betala 360 000 kronor utöver de extra betalningar som bolaget tidigare gjort och att bolaget inte haft något krav mot de fyra arbetstagarna om 62 177,60 kr. Med denna bedömning ska bolagets fastställelseyrkande i förskottstvisten lämnas utan bifall.

Arbetsdomstolens ställningstagande innebär också att SEKO:s yrkande om lön för november 2012 (i kvittningstvisten) till D.H. och G.S. ska bifallas. Vid denna bedömning saknas det anledning för Arbetsdomstolen att ta ställning till frågan om rättsverkan enligt 35 § medbestämmandelagen inträtt såvitt avser de aktuella beloppen.

Beträffande yrkandet om lön och ersättningar till P.B. och F.S. (i kvittningstvisten) har bolaget även invänt att P.B. har varit olovligen frånvarande och att F.S. ingått en överenskommelse med bolaget. Arbetsdomstolen övergår nu till att pröva dessa invändningar.

Har bolaget haft rätt att göra löneavdrag för olovlig frånvaro från P.B:s slutlön?

Bolaget har gjort ett avdrag på P.B:s slutlön i december 2012 för olovlig frånvaro under 89,7 timmar. SEKO framställde vid förhandlingar krav på den innehållna lönen och gjorde bl.a. gällande att P.B. inte varit olovligen frånvarande.

Bolaget har anfört följande. H.A. begärde att P.B. skulle arbeta den 8–14 november 2012 vilket P.B. inte gjorde. Han har varit olovligen frånvarande från arbetet och bolaget har gjort ett avdrag om 89,7 timmar på hans slutlön.

SEKO har bestritt att P.B. varit olovligen frånvarande och anfört följande. P.B. har under hela sin anställningstid arbetat två veckor och varit ledig två veckor. Enligt tjänstgöringsschemat skulle han arbeta till och med den 7 november 2012 och därefter vara ledig den 8–14 november 2012. H.A. uppgav i månadsskiftet att han ville att P.B. skulle arbeta den 8–14 november 2012 trots att han enligt periodschemat var ledig dessa dagar. P.B. upprättade en specifikation över den arbetstid han hade arbetat sedan den 1 juli 2012 som han överlämnade till bolaget.

SEKO har vidare gjort gällande följande. Bolaget har inte väckt talan inom tio dagar efter att förhandlingen avslutades och att bolaget är därför skyldigt att betala yrkade belopp till P.B. enligt 35 § medbestämmandelagen. Kravet är inte oskäligt. Bolaget har bestritt att betalningsskyldighet enligt 35 § medbestämmandelagen har uppkommit.

Av P.B:s lönebesked från december 2012 framgår att bolaget gjort ett avdrag med 19 278,32 kr för 89,7 timmars olovlig frånvaro under tiden den 1 juli – den 14 november 2012. SEKO har åberopat den specifikation som P.B. gjort beträffande hans arbetstider under den aktuella tiden och bolaget har åberopat en motsvarande specifikation som upprättats av H.A. Av dessa går det att utläsa

att P.B. och H.A. har olika uppfattning om hur många timmar P.B. arbetat i juli och augusti månad. P.B. har berättat att den arbetstid som han angett även avser arbete på en annan båt som ägs av bolaget.

H.A. har berättat följande. I september 2012 skulle den båt där P.B. arbetade säljas. För att få ihop alla arbetstagares arbetstider krävdes det att schemat ändrades. P.B. var semesterledig under en längre tid sommaren 2012. Hans schema ändrades så att han skulle få ihop den arbetstid som kollektivavtalet föreskriver. Det är inte i strid med kollektivavtalet att förändra någons schema. P.B. kom till honom med en specifikation över hur han hade arbetat och sa att han hade arbetat tillräckligt. P.B. kom inte tillbaka till arbetsplatsen trots att han enligt det ändrade schemat skulle arbeta den 8–14 november 2012.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

SEKO har vid den centrala förhandlingen den 24 januari 2013 krävt att bolaget skulle betala 17 302 kr till P.B. motsvarande en del av det avdrag som bolaget gjorde från dennes slutlön. Bolaget har inte väckt talan avseende detta krav. Bolaget är därför, enligt 35 § medbestämmandelagen, skyldigt att betala det omtvistade beloppet, om kravet inte är oskäligt.

Parterna är eniga om att bolaget ändrade schemat på så sätt att P.B. skulle arbeta den 8–14 november 2012 och att P.B. inte utförde något arbete under denna tid. SEKO har anfört att bolaget inte följt kollektivavtalets föreskrifter om schemaläggning vid förändringen av P.B:s schema. Oavsett hur det förhåller sig med den saken kan Arbetsdomstolen konstatera att en arbetsgivare som utgångspunkt får bestämma när en arbetstagare ska utföra arbete. Om det uppkommer tvist mellan en arbetsgivare och en arbetstagarorganisation, som är bundna av samma kollektivavtal, om medlems arbetskyldighet enligt avtal, så gäller organisationens mening till dess tvisten har slutligt prövats, se 34 § medbestämmandelagen. SEKO har inte utövat tolkningsföreträde enligt bestämmelsen och P.B. har därför varit skyldig att arbeta den 8–14 november 2012.

Enligt Arbetsdomstolens mening skulle det vara oskäligt att ålägga bolaget att betala lön för tid som P.B. inte arbetat. Å andra sidan ska P.B. ha betalt för de timmar han har arbetat. I målet har inte närmare belysts hur P.B:s lön påverkas av att han inte arbetat den 8–14 november.

Av lönebeskedet framgår att avdraget från P.B. rör olovlig frånvaro med 89,7 timmar under tiden den 1 juli – den 14 november 2012. P.B. har själv påstått att han arbetat i totalt 588 timmar under 65 tjänstgöringsdagar medan H.A. har påstått att P.B. arbetat totalt 507,5 timmar under 57 tjänstgöringsdagar. Att P.B. varit semesterledig – som H.A. berättat – borde inte medföra att han arbetat färre timmar än kollektivavtalet föreskriver. Enligt Arbetsdomstolens mening går det inte att på det material som presenterats dra någon säker slutsats i fråga om P.B. under tiden den 1 juli – den 14 november 2012 arbetat 89,7 timmar färre än vad kollektivavtalet föreskriver.

Mot bakgrund härav har bolaget inte visat att P.B. fram till och med den 7 november varit frånvarande på sätt som gett bolaget rätt att innehålla lön för denna tid. SEKO:s yrkande ska därför bifallas såvitt avser kostersättning och ombordstillägg för oktober.

SEKO:s yrkande om 13 415 kr för november avser månadslön med 11 851 kr och ombordtillägg med 889 kr samt kostersättning med 675 kr. Månadslönen avser tiden 1 – 14 november och är uppenbarligen beräknad som 14/30 av P.B:s månadslön om 25 395 kr. Med beaktande av att P.B. inte arbetat efter den 7 november är denne inte berättigad till mer än 5 926 (dvs. 25 395 x 7/30). Arbetsdomstolen antar att yrkandet om ombordtillägg för tiden 1 – 14 november ska fördelas jämt över denna period. P.B. är berättigad till hälften av det yrkade beloppet, dvs. till 445 kr. Yrkandet om kosttillägg för sju dagar får antas avse de sju dagar som P.B. faktiskt arbetat och ska därför bifallas. Sammantaget ska bolaget alltså, med bortseende från en eventuell rättsverkan av 35 § medbestämmandelagen, betala P.B. (5 926 + 445 + 675 =) 7 046 kr för lön, ombordstillägg och kostersättning för november 2012.

När det gäller frågan om betalningsskyldighet enligt 35 § medbestämmandelagen, finner Arbetsdomstolen att SEKO borde ha förstått att kravet på lön och tillägg för tiden efter den 7 november var oriktigt. Kravet är i denna del oskäligt.

Överenskommelsen mellan bolaget och F.S.

Bolaget har anfört att det ingått en överenskommelse med F.S. den 14 november 2012 som innebär att de yrkanden som SEKO framställt beträffande F.S. avseende lön för november 2012 redan reglerats. SEKO har bestritt att den överenskommelse som F.S. ingått med bolaget inneburit att man reglerat de yrkanden som senare framställts.

Av överenskommelsen mellan F.S. och bolaget framgår att bolaget ska betala en månads avgångsvederlag och viss upplupen lön från den 1 oktober 2012 till den 15 november 2012 samt att parterna är ense om att F.S:s anställning upphör den 14 november 2012. Av överenskommelsen framgår vidare följande. ”I och med denna utbetalning är F:s alla fordringar klart och slutligt reglerade. Tvister mellan parterna, som ska avgöras i arbetsdomstolen, kvarstår och ingår ej i denna uppgörelse.”

Bolaget hade innan överenskommelsen träffades väckt talan bl.a. om att Arbetsdomstolen skulle fastställa att bolaget inte var skyldigt att betala det belopp som skuldnoterats av bolaget på augusti månads lönespecifikation. Överenskommelsen mellan bolaget och F.S. får, enligt Arbetsdomstolens mening, förstås så att bolaget – om det vunnit framgång med sin talan – skulle ha haft rätt att kräva F.S. på beloppet. Däremot finns inte stöd för att tolka överenskommelsen så att bolaget har rätt att dra av det tvistiga beloppet på november månads lön, även om bolaget förlorade talan i den delen. Arbetsdomstolen har ovan kommit fram till att bolagets fastställelseyrkande avseende det tvistiga beloppet ska lämnas utan bifall. Det medför att bolaget inte varit berättigat att dra av detta belopp från F.S:s slutlön i november 2012.

Följderna av att bolaget inte haft rätt att göra avdrag från arbetstagarnas slutlön

Ovanstående ställningstaganden innebär att Arbetsdomstolen kommit fram till att alla arbetstagarna utom P.B. är berättigade till de yrkade beloppen avseende lön i oktober och november 2012. P.B. är berättigad till en del av de yrkade beloppen. Bolaget ska därför förpliktas att betala beloppen till arbetstagarna. Ställningstagandet innebär också att bolagets fastställelseyrkande i förskottstvisten ska avslås.

Bolaget har genom att inte betala den lön som arbetstagarna haft rätt till brutit mot dels Storsjöavtalet, dels det kompletterande kollektivavtal som bolaget var bundet av från och med den 1 juli 2012. Bolaget ska därför förpliktas att betala allmänt skadestånd till såväl arbetstagarna som SEKO. Enligt Arbetsdomstolens mening får SEKO och arbetstagarna anses väl tillgodosedda med de av bolaget vitsordade beloppen.

Har bolaget brutit mot kvittningslagen?

SEKO har slutligen gjort gällande att bolaget brutit mot kvittningslagen genom att kvitta den påstådda motfordran avseende extra betalningarna mot arbetstagarnas slutlön, utan att det funnits något samtycke från dem. Bolaget har anfört att arbetstagarna inte varit berättigade till de belopp som bolaget dragit av från arbetstagarnas slutlön eftersom det rörde sig om ett förskottsbelopp som bolaget haft rätt att återkräva och att bolaget därför inte brutit mot kvittningslagen.

Enligt 1 § kvittningslagen får en arbetsgivare inte i vidare mån än som anges i lagen göra avdrag på arbetstagarens fordran på lön eller annan ersättning på grund av anställningen för att kvitta med motfordran hos arbetstagaren. Det avgörande kriteriet på att ett löneavdrag utgör en kvittning är att avdraget svarar mot en fristående motfordran. Om så inte är fallet, är det inte fråga om kvittning. Det är alltså fråga om kvittning när arbetsgivaren innehåller lönen i kvittningssyfte, däremot inte om arbetsgivaren av annan orsak underlåter att betala lönen i rätt tid, t.ex. på grund av att tvist föreligger om rätten till lönebeloppet eller om lönens beräkning eller under påstående om att förskott utgått eller att betalning redan har skett eller om arbetsgivaren underlåter att betala utan angivande av orsak (se t.ex. AD 2009 nr 40).

Om ett visst löneavdrag, t.ex. avdrag för tidigare förskott, inte utgör kvittning i kvittningslagen kan arbetsgivaren genomföra detta även om det är tvistigt hur stort förskottet var (jfr 3 § kvittningslagen). Skulle det i en tvist vid domstol visa sig att arbetsgivaren innehållit för stort belopp är denne skyldig att utge beloppet. Underlåtenheten att betala lön kan, beroende på omständigheterna, även utgöra kollektivavtalsbrott. Något skadestånd för brott mot kvittningslagen ska dock inte utgå.

Enligt Arbetsdomstolens mening visar utredningen följande. Bolaget ansåg att de extra betalningarna om 62 177,60 kr från våren 2012 utgjorde förskottsbetalningar, vilka skulle avräknas från den ersättning till de fyra arbetstagarna som parterna sedermera skulle komma överens om. Bolaget ansåg vidare att det hade rätt att från de 360 000 kronorna göra avdrag för de förskottsvis erlagda extra betalningarna. Eftersom hela beloppet betalades i juni 2012 utan avdrag för de extra betalningarna ansåg sig bolaget ha ett krav på motsvarande belopp. Bolaget innehöll beloppet vid utbetalningen av slutlönen till arbetstagarna i november och december 2012.

Det inträffade kan, enligt Arbetsdomstolens mening, inte förstås på annat sätt än att avdraget från slutlönen utgjorde en fristående motfordran i förhållande till den lön och de ersättningar som reglerades genom slutlönen. Avdraget utgjorde alltså en kvittning. Det har inte påståtts att de fyra arbetstagarna hade medgivit kvittningen (jfr 2 § kvittningslagen). Arbetsdomstolen har ovan kommit fram till att bolaget inte haft rätt att från arbetstagarnas slutlön dra av de extra betalningar som bolaget betalade under våren. Bolaget har alltså inte haft någon klar och förfallen fordran (jfr 3 § kvittningslagen). Bolaget har redan därför saknat rätt att kvitta dessa belopp och har genom sitt agerande brutit mot kvittningslagen.

Bolaget ska förpliktas att betala ett allmänt skadestånd till arbetstagarna. Arbetsdomstolen bestämmer beloppet till vitsordade 5 000 kr per arbetstagare.

Rättegångskostnader

Med dessa bedömningar har SEKO vunnit i huvudsak fullt bifall till sina yrkanden. Bolaget ska därför förpliktas att ersätta SEKO för dess rättegångskostnader. Om beloppets storlek råder inte tvist.

Domslut

1. Facket för Service och Kommunikation (SEKO) yrkande om avvisning lämnas utan bifall.

2. Arbetsdomstolen förpliktar Kylinstallation RÅP AB att till D.H. betala
– lön med 43 429 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 25 028 kr från den 25 juni 2012, på 2 958 kr från den 25 juli 2012 och på 15 443 kr från den 23 november 2012, allt till dess betalning sker, samt
– allmänt skadestånd med 25 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 10 000 kr från den 11 november 2012 och på 15 000 kr från den 24 april 2013, allt till dess betalning sker.

3. Arbetsdomstolen förpliktar Kylinstallation RÅP AB att till F.S. betala
– lön med 56 420 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 25 080 kr från den 25 juni 2012, på 4 649 kr från den 25 juli 2012 och på 26 691 kr från den 23 november 2012, allt till dess betalning sker, samt
– allmänt skadestånd med 25 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 10 000 kr från den 11 november 2012 och på 15 000 kr från den 24 april 2013, allt till dess betalning sker.

4. Arbetsdomstolen förpliktar Kylinstallation RÅP AB att till G.S. betala
– lön med 35 850 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 25 123 kr från den 25 juni 2012, på 3 381 kr från den 25 juli 2012 och på 7 346 kr från den 23 november 2012, allt till dess betalning sker, samt
– allmänt skadestånd med 25 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 10 000 kr från den 11 november 2012 och på 15 000 kr från den 24 april 2013, allt till dess betalning sker.

5. Arbetsdomstolen förpliktar Kylinstallation RÅP AB att till P.B. betala
– lön med 37 362 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 24 949 kr från den 25 juni 2012, på 1 479 kr från den 25 juli 2012 och på 10 934 kr från den 21 december 2012, allt till dess betalning sker, samt
– allmänt skadestånd med 25 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 10 000 kr från den 11 november 2012 och på 15 000 kr från den 24 april 2013, allt till dess betalning sker.

6. Arbetsdomstolen förpliktar Kylinstallation RÅP AB att till Facket för Service och Kommunikation (SEKO) betala allmänt skadestånd med 200 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 100 000 kr från den 11 november 2012 och på 100 000 kr från 24 april 2013, allt till dess betalning sker.

7. Kylinstallation RÅP AB:s talan avslås.

8. Kylinstallation RÅP AB ska ersätta Facket för Service och Kommunikation (SEKO) för dess rättegångskostnader med 243 348 kr, varav 235 503 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Jonas Malmberg, Hans Blyme, Inga Jerkeman, Kerstin Brodowsky, Karl Olof Stenqvist, Håkan Löfgren och Anders Tiderman. Enhälligt.

Sekreterare: Sofia Andersson